

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

286

Vragen van het lid **Van Raan** (PvdD) aan de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Economische Zaken en Klimaat over *Shell's kindermarketingfestival Generation Discover 2019* (ingezonden 9 september 2019).

Antwoord van Minister **Slob** (Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media) en van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 8 oktober 2019).

Vraag 1

Kent u het bericht op de website van Generation Discover, waaruit blijkt dat Shell's kindermarketingfestival dit jaar van 2 tot en met 6 oktober wordt georganiseerd in Ahoy, Rotterdam?¹

Antwoord 1

Het woord kindermarketingfestival is voor uw rekening, wij zijn bekend met het Generation Festival.

Vraag 2

Onderschrijft u de volgende stelling van prins Charles: «I am firmly of the view that the next 18 months will decide our ability to keep climate change to survivable levels and to restore nature to the equilibrium we need for our survival»?² 2) Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Nederland heeft in Parijs ingestemd met een nieuw VN-klimaatakkoord. Doel van het akkoord: de opwarming van de aarde beperken tot ruim onder 2 graden Celsius. Met een duidelijk zicht op 1,5 graden Celsius. In Nederland nemen we onze verantwoordelijkheid om klimaatverandering zoveel als mogelijk tegen te gaan en zo ons land leefbaar te houden voor de toekomstige generaties. Concreet willen we de broeikasgasemissies in 2030 met 49% reduceren ten opzichte van 1990. In het Klimaatakkoord, dat op 28 juni aan de Tweede Kamer is aangeboden, hebben bedrijven, maatschappelijke organisa-

¹ <https://www.generationdiscover.nl/primair-onderwijs/generation-discover-festival.html#iframe=L3BhZ2VzL2luZm8>

² <https://www.bbc.com/news/science-environment-4896473>

ties en overheden de maatregelen afgesproken waarmee dit doel gehaald kan worden op een manier die voor iedereen haalbaar en betaalbaar is.³

Vraag 3

Kent u de berichten «Shell is not a green saviour; it's a planetary death machine» en «Shell boort meer olie en gas op ondanks klimaatbelofte»?^{4 5}

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Erkent u dat Shell's toenemende productie van olie en gas en het voornemen van Shell om nog meer te gaan investeren in deze sectoren haaks staan op het leveren van een maximale inspanning om de doelstellingen uit het Parijsakkoord te realiseren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Een van de maatregelen van het klimaatakkoord is dat alle bedrijven in Nederland maatregelen zullen moeten nemen om de CO₂uitstoot naar beneden te brengen. Shell heeft zich als eerste van de grote industrieën in Nederland aan het klimaatakkoord gecommitteerd.⁶ Dit geeft aan dat Shell zich gaat inspannen om haar CO₂ emissie naar beneden te brengen. Het is uiteraard aan Shell om hierbij de daad bij het woord te voegen.

Vraag 5

Kent u het bericht «Shell grote speler in fossiel lesmateriaal»?⁷

Antwoord 5

Ja.

Vraag 6 en 7

Erkent u dat tijdens afgelopen edities van Generation Discover er telkens voorbeelden zijn aangetroffen van door Shell opgestelde «lesmaterialen» waarin de fossiele bedrijfsbelangen van Shell het wonnen van wat nodig is om ons klimaatbeleid in lijn te brengen met het Parijsakkoord?^{8 9 10 11} Zo nee, waarom niet?

Acht u het verantwoord dat Shell op een eerdere editie van Generation Discover reclame maakte voor de fossiele brandstof GTL?¹² Zo ja, waarom?

Antwoord 6 en 7

Zoals aangegeven in eerdere antwoorden met kenmerk 2141707 staat het Shell en andere partijen vrij om hun visie op technieken voor het opwekken van energie te geven. Dit doet Shell in dit geval bovendien op een evenement dat het bedrijf zelf, in samenwerking met meerdere organisaties, heeft georganiseerd. Het is een breed evenement dat techniek onder de aandacht brengt.

³ Kamerstuk 32 813, nr. 342

⁴ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jun/26/shell-not-green-saviour-death-machine-greenwash-oil-gas>

⁵ <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/02/shell-boort-meer-olie-en-gas-op-ondanks-klimaatbelofte-a3968916>

⁶ <https://www.klimaatakkoord.nl/actueel/nieuws/2019/09/12/shell-steunt-klimaatakkoord>

⁷ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2019/04/29/shell-in-het-basisonderwijs-middelbare-school/>

⁸ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2017/10/31/reclame-code-commissie/>

⁹ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2019/05/02/persbericht-burgerbeweging-dient-klacht-in-tegen-shell-voor-misleidende-kinderreclame/>

¹⁰ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2019/04/29/shell-in-het-basisonderwijs-middelbare-school/>

¹¹ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2019/05/02/persbericht-burgerbeweging-dient-klacht-in-tegen-shell-voor-misleidende-kinderreclame/reclame-gtl-fuel-kinderfestival-generation-discover-shell-2/>

¹² <https://fossielvrijonderwijs.nl/2019/05/02/persbericht-burgerbeweging-dient-klacht-in-tegen-shell-voor-misleidende-kinderreclame/reclame-gtl-fuel-kinderfestival-generation-discover-shell-2/>

Daarnaast is aangegeven in eerdere antwoorden, Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3301 dat het aan scholen is om de inhoud van leermiddelen te beoordelen.

Vraag 8, 9 en 10

Herinnert u zich de tijdens een eerdere editie van Generation Discover door Shell gepresenteerde «energiemix» voor 2050, die volgens Shell voor 70% uit kolen, olie en gas zou bestaan?¹³

Erkent u dat een dergelijke energiemix in 2050 er voor zal zorgen dat Nederland haar eigen klimaatdoelstellingen niet gaat halen? Zo nee, waarom niet?

Erkent u dat juist de jongeren van nu, tevens doelgroep van Shell's kindermarketing, daar uiteindelijk de grote gevolgen van zullen ondervinden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8, 9 en 10

Zie het antwoord op vraag 4.

Vraag 11

Beschouwt u, in de context van het fossiele winstmodel van Shell, (delen van) eerdere edities van techniekfestival Generation Discover als vorm van «greenwashing», zijnde het mensen doen geloven dat Shell meer doet voor het klimaat, natuur en milieu dan werkelijk het geval is?^{14 15} Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Zie antwoord op vraag 6 en 7.

Vraag 12

Hoe gaat u borgen dat tijdens Generation Discover 2019 geen nieuwe incidenten zullen plaatsvinden met lesmateriaal dat in strijd is met de klimaatdoelstellingen?

Antwoord 12

De rijksoverheid is niet betrokken of verantwoordelijk voor het Generation Discover. Het is daarmee geen taak van de Inspectie van het Onderwijs om toe te zien op het evenement of het lesmateriaal.

Vraag 13

Hoe gaat u borgen dat tijdens Generation Discover 2019 geen schendingen plaatsvinden van het convenant «Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en sponsoring»?

Antwoord 13

Het sponsorconvenant is niet van toepassing op private initiatieven zoals het Generation Discover festival. Leerlingen, ouders, scholen en leraren kunnen zelf besluiten of ze deel willen nemen aan dit festival.

Vraag 14

Herinnert u zich het verstandige besluit van tientallen Haagse basisscholen om de vorige editie van dit kindermarketingfestival te boycotten?¹⁶

Antwoord 14

Ja, het staat scholen overigens vrij om wel of niet deel te nemen, het past het kabinet niet om daar kwalificerende uitspraken over te doen.

¹³ <https://fossielvrijonderwijs.nl/2017/10/31/reclame-code-commissie/>

¹⁴ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jun/26/shell-not-green-saviour-death-machine-greenwash-oil-gas>

¹⁵ <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/02/shell-boort-meer-olie-en-gas-op-ondanks-klimaatbelofte-a3968916>

¹⁶ <https://www.partijvoordedieren.nl/vragen/vragen-van-raan-over-het-bericht-dat-tientallen-haagse-basisscholen-shell-festival-generation-discover-boycotten>

Vraag 15

Deelt u de mening dat scholen, ouders, leraren en leerlingen, bij het maken van de keuze om wel of niet af te reizen naar Generation Discover 2019, gebaat zouden kunnen zijn bij enige informatie over de eerdere incidenten met door Shell opgesteld lesmateriaal dat afbreuk deed aan de kansen op een leefbare aarde in de toekomst? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15

We leren onze jongeren om zelf kritisch naar hun omgeving te kijken en daar kunnen ouders en leraren hen bij helpen. Onze scholen maken eigen afwegingen in het bezoeken van evenementen die mede georganiseerd worden door het bedrijfsleven en ouders kiezen zelf hoe ze hun kinderen opvoeden. Ik laat het aan scholen en ouders om te bepalen welke evenementen wel of niet bezocht worden.

Vraag 16

Bent u bereid om de Nederlandse scholen nog eens te attenderen op deze incidenten en de bedrijfsbelangen van Shell, zodat zij volledig geïnformeerd een afweging kunnen maken om wel of niet naar Generation Discover 2019 af te reizen en de aldaar aanwezige lesmaterialen in hun context te kunnen plaatsen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

Zie het antwoord op vraag 15.

Vraag 17

Welke rollen zullen politieke en ambtelijke vertegenwoordigers van ministeries en (lokale) overheidsinstellingen spelen in aanloop naar en tijdens dit festival? Kunt u deze rollen afzonderlijk benoemen?

Antwoord 17

De rijksoverheid heeft geen rol in aanloop naar of tijdens dit festival. Het kabinet kan niet spreken voor andere overheden.

Vraag 18

Wat gaat u doen om te voorkomen dat het fossiele imago van Shell blijft kleven aan deze politieke en ambtelijke vertegenwoordigers?

Antwoord 18

De rijksoverheid is niet vertegenwoordigd bij het Generation Discover Festival 2019.

Vraag 19

Bent u bereid om deze politieke en ambtelijke vertegenwoordigers vriendelijk in overweging te geven hun deelname aan kindermarketingfestival Generation Discover te annuleren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

Zie het antwoord op vraag 17.

Vraag 20

Gaan er op directe of indirecte wijze publieke middelen (geld, FTE's, campagne) naar Generation Discover 2019? Zo ja, erkent u dat Shell rijk genoeg is en er dus geen publieke middelen zouden moeten worden vrijgemaakt voor Generation Discover? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 20

Nee.

Vraag 21

Bent u bereid om deze steun via publieke middelen in te trekken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 21

Dit is niet aan de orde omdat er geen bijdrage is van het Rijk aan dit evenement.